

תכו

מלאכי א

תרגום יונתן

תרגום יונתן

R. Simon

מִגָּאֵל וְאִמְרַתֶּם בַּמָּה גֵּאֲלֹנֹךְ בְּאִמְרֹכֶם
 שְׁלַחן יְהוָה נִבְיָה הוּא: 7 ח וְכִי־תִגְשׁוּן עוֹר
 לִזְבַּח אֵין רָע וְכִי תִגְיִשׁוּ פִּסַּח וְחִלָּה אֵין
 רָע הַקְרִיבֶהוּ נָא לַפְּחֹתֶךָ הִירְצֶךָ אִו

מִדְּבַחִי קָרְבַן מִרְחֶק
 וְאִם תִּימְרוּן בְּמֵא
 מִרְחֶק בְּדִאֲתוֹן אִמְרוּן
 פְּתוּרָא דִּינִי בְּסוּר הוּא:
 ח וְדִאֲתוֹן מִקְרָבִין דְּעוּר
 לְדְבַחָא הִלָּא בִישׁ
 וְדִאֲתוֹן מִקְרָבִין דְּחִגִּיר
 וְדִמְרִיעַ הִלָּא בִישׁ קְרִיבוֹהִי פְּעוֹן לְשִׁלְטוֹנֶךָ דְּעִלְקָה הִתְרַעִי בְּךָ אִו הִיִּסְבִּי אַפְּךָ אִמְרִי

צְבָאוֹת: ט וְכָעוֹן צִלוֹ פְּעוֹן
 קָדִם אֱלֹהָא וְיִקְבֵּל
 צְלוֹתְנָא מִדְּכוּן הוֹת
 דָּא הִתְנַסְבוּן לְכוּן אִפְּוֹן
 אִמְרִי צְבָאוֹת: י מוֹן
 אַף הִכָּא בְּכוּן וְיִגוּף
 דְּשִׁי בֵּית מִקְדְּשִׁי וְלָא

רש"י
 כלומר ואם תאמרונו כמה גאלנוך, גאלנו לך את
 לחם מזבחך, אני משיב לך כי זאת גאלתם אותי
 באמרתם שלחן ה' נבזה הוא, בזים היו לחלוק איש
 לחתו במנחות ונקדשים, ואומרים מאחר שהוא

(ט) ועתה חלו נא פני
 העושים הרעה הזאת, איך
 שלומי ישראל לזקש עליהם
 היתה זאת הרעה: הישא
 מפלה מפניכם ולחון את שולח
 ויבגור דלתיכם. הלואי ויקון
 דלמי מקדשי, לנלמי הביא שכ

מצודת דוד

מצודת ציון

לומר אשיב לכם, בדבר זה אתם מבזין את שמי,
 במה שאחתם מקריבים על מזבחי קרבן מתועב
 ומטונף: ואמרתם. ואם תאמרו בדבר מה אנו
 מתעבים ומטנפים קרבנך: באמרתם. רוצה לומר
 אשיב לכם, במה שאחתם אומרים שלחן ה', והוא
 המזבח שמסדרים עליו הקרבן לגבוה, הוא נבזה, כי
 נזרק עליו הדם ונקטר עליו החלב שנפשו של אדם
 קצה בהם: (ח) וכי תגישון, ובעבור זה גם כי תגישון עוור לזכות אין רע בעיניכם, הואיל והמזבח הוא
 מבוזה בעיניכם, וכאומר הנה כזה אתם מתעבים קרבני וזהו בזיון שמי: הקריבהו. בחון אתה הדבר והקרב

כן יקרא כל הקרב על המזבח, וכן את קרבני לחמי
 (ממזני כח ט): כגואל. מתועב ומטונף. כמו מוראה ונגאלה
 (פסיה ג ב): גאלנוך. רוצה לומר גאלנו ותעבנו קרבנך:
 שלחן. רוצה לומר המזבח שמסדרין עליו הקרבן לה'
 כעין שמסדרין על השולחן, וכמו שנאמר וידבר אלי זה
 השלחן וגו' (ויקרא מא כט): ח פסח. חגור וצולע.
 לפחתך. ענין שר ושליט. כמו פחת יהודה (מגי ב ב):

מצודת ז
 הישא פניך. זה הלשון יאמר
 פנים (שפיה ט י): ט חלו. עני
 (שמת לג י): ויחננו. מלשון ד
 תבעירו. כמו נשים באות מאי
 חפני. ענין

המארה המשתלחת באה היא
 בככם. הלואי ימצא מי גם בכ
 תבעירו אש על מזבחי בחנם

רד"ק

קרבן, כמו את לחם אלהיך (ויקרא כא ח) לחם אשה
 (שם ג טו) קרבני לחמי (במדרב כה ב). מגואל,
 מתועב ומטונף, והוא הפסח והעור והחולה:
 ואמרתם במה גאלנוך. ואיך תאמרו במה גאלנוך, אם
 תגאלו בדם מזבחי הרי אתם מגאלים אותי: שלחן
 ה'. הוא המזבח, וכן אמר ביחזקאל (מא כב) על
 המזבח זה השלחן אשר לפני ה': נבזה הוא.
 שמקריבים שם הדם והחלבים שהם דברים נבזים,
 ואינם משימים אל לבם למה צוה האל יתברך
 להקריב דם וחלבים: (ח) וכי תגישון. כשמביאים לכם
 שה עיור לזכות ולהקריבו, אתם אומרים אין זה רע

וטוב הוא להקריבו, כי השלחן נבזה והקרבן אינו
 רע שיהיה נבזה, ואתם מגישים אותו על מזבחי.
 והיה עליכם לומר למביאים אותו זה רע להקריבו,
 כמו שכתוב בתורה (ויקרא כב כב) עורת או שבור
 וגו' לא תקריבו אלה לה', ואתם נושאים פני
 המביאים ומקבלים הפחות, ותאמרו אין רע: הקריבהו
 נא לפחתך. איך תוכלו לומר שאיננו רע להקריבו
 לפני, ואם תקריבהו לפחתך בשר ודם הירצך באותה
 המנחה, או הישא פניך בעבורה אם תבקש ממנו
 דבר, אבל ישנאך בעבורה ויכעס עליך: פחתך. מן
 פחת יהודה (תגי א א), וסגול הפיא תחת פתח גדול,

והוא המושל והשלטון כתרנו
 אם תשובו אליו ותחלו פניו
 ויטיב לכם. ואמר ויחננו,
 בצרתם, ועוד לכלול עצמו ב
 משה רבינו ע"ה וסלחת לעו
 ט. ומהאל יתברך למד דבר
 מאנתם לשמור מצותי ותורו
 היתה זאת. זאת המארה ע
 למטה (כ ב) וגם ארוטיה, מ
 שאתם עושים רע בעיני ה',
 מארה: הישא מכם פנים.
 פנים לאחד מכם, שלא יוכיח
 והוא לא ישא פנים ולא י
 ומאחר שחולצו למה מעלהו,
 לפחתך. (ח)
 (י) מי גם בככם ויסגר וגו'.

מדרשי חז"ל

טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרוף את בית ה'
 ואת בית המלך וכו', חד אמר דמות דיוקנו היתה חקוקה
 לו על מרכבתו, וחד אמר אימה יחירה היתה לו ממנו
 ודומה כמי שעומד לפניו. (סנהדרין צו).
 ח הקריבהו נא לפחתך וגו'. נשפכה או נתגלתה הרי
 זה ימלא מהכיוור. מפני שיון או מים מגולים פסולים
 לגבי מזבח. ואמאי ליעביד במסנתת, לימא דלא כר'
 נחמיה, דתניא מסנתת יש בו משום גילוי, א"ר נחמיה:

אימתי בזמן שהתחוננה מגולה, אבל בזמן שהתחוננה
 מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בו משום גילוי, מפני
 שארס נחש דומה לספוג צף ועומד במקומו. אפילו תימא
 רבי נחמיה אימר דאמר רבי נחמיה להדיט, אבל לגבוה
 מי אמר, ולית ליה לרבי נחמיה הקריבהו נא לפחתך
 הירצך וגו'. (סוכה ג).
 מיתביבי: גיד הנשה של שלמים מכבדו לאמה, ושל עולה
 מעלהו. מאי לאו מעלהו ומקטירו, לא מעלהו וחולצו.

חז"ל ה' כדוד וזאנז שגה - 30
 (בזנין קיצוה ח' יין מאולב)

תרגום יונתן

מלאכי א

תכו

צְבָאוֹת: ט וּכְעַן צִלּוֹ פֶּעַן
 קָדָם אֱלֹהִים וַיִּקְבַּל
 צְלוֹתָנָא מִיִּדְכֹן הַיּוֹם
 דְּאִתְנַסְבֹן לְכוֹן אַפִּין
 אֲמַר יי צְבָאוֹת: י מִן
 אֲף הִבָּא בְכוֹן וַיִּגְוֵף
 דְּשִׁי בֵּית מִקְדְּשִׁי וְלֹא

הִישָׂא פְּנִיךָ אֲמַר יְהוָה צְבָאוֹת: ט וְעַתָּה
 חֲלוּ-נָא פְּנֵי-אֵל וַיִּחַנְנוּ מִיִּדְכֶם הַיּוֹתָה
 זֹאת הִישָׂא מִכֶּם פְּנִים אֲמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת: י מִי גַם-בְּכֶם וַיִּסְגַּר דְּלֹתִים
 וְלֹא-תֵאִירוּ מִזְבְּחֵי חַנָּם אֵין-לִי חֲפִץ

צבאות: ט וכען צילו פען
 קדם אלהים ויקבל
 צלותנא מידכון היום
 דאיתנסבון לכוון אפיין
 אמר יי צבאות: י מן
 אף הבא בכון ויגוּף
 דשי בית מקדשי ולא

רש"י

(ט) ועתה חלו נא פני. ועתה אתם הכהנים
 העושים הרעה הזאת, איך יעלה עלצנכם להיות
 שלוחי ישראל לנקש עליהם רחמים, הרי מידכם
 היתה זאת הרעה: הישא מכם פנים. לשמוע
 תפלה מפיכם ולחון את שולחיהם: (י) מי גם בכם
 ויסגור דלתים. הלוואי ויקום איש טוב נכס שסגור
 דלתי מקדשי, לבלתי הביא שם קרבן התועבה הזאת:

מצודת ציון
 הישא פניך. זה הלשקן יאמר על הכבוד. וכן זקן ונשוא
 פנים (ישעיה ט ט: ט) חלו. ענין תפלה. כמו ויחל משה
 (שמות לג ט: ו) ויחננו. מלשקן חנינה וחמלה: (י) תאירו.
 תבעירו. כמו נשים באות מאירות אותה (ישעיה מ ט: ט)
 חפץ. ענין רצון:

מצודת דוד
 מאחת מאלה לדורון לפחתך, האם יהיה מרוצה לך
 בזה הדורון להעביר ממך אשמתך אשר פשעת
 למולך, או אם ישא פניך לכבודך בעבור מתן כזה אם
 תביא לו מבלי הקדמת פשע: אמר ה' רוצה לומר
 כן אמר ה': (ט) ועתה חלו נא. עשו בחינה והעתידו
 בעדנו אל ה' אם יחנן אותנו בעבור תפלתכם, הלווא
 המארה המשתלחת באה היא בעבורכם, וכי מחמתכם ישא לנו פנים, הלווא אין קטגור נעשה סגור: (י) מי גם
 בכם. הלוואי ימצא מי גם בכם, ויסגור דלתי בית המקדש שלא יבוא מי שמה לרמוס חצרו: ולא תאירו. לא
 תבעירו אש על מזבחי בחנם: אין לי חפץ בכם. לבוא להראות לפני בבית המקדש. והיה אם כן מהראוי
 לסגור דלתות בית המקדש:

רד"ק

והוא המושל והשלטון כתרוממו שלטונך: (ט) ועתה.
 אם תשובו אליו ותחלו פניו בלב, עדיין יחון אתכם
 ויטיב לכם. ואמר ויחננו, כי הנביא יש לו צרה
 בצרתם, ועוד לכלול עצמו בכלל ישראל, כמו שאמר
 משה רבינו ע"ה וסלחת לעוננו ולחטאתנו (שמות לז
 ט). ומהאל יתברך למד דבר זה, שאמר לו עד אנה
 מאנתם לשמור מצותי ותורתי (שם טו כח): מידכם
 היתה זאת. זאת המארה שהיא לכם, כמו שנאמר
 למטה (ב כ) וגם ארותיה, מידכם היא זאת המארה,
 שאתם עושים רע בעיני ה', לפיכך הוא שולח בכם
 מארה: הישא מכם פנים. וכי סבורים אתם שישא
 פנים לאחד מכם, שלא יוכיחכם על מעשיכם הרעים,
 והוא לא ישא פנים ולא יקח שוחד. ויונתן תרגם

היתנסכון לכוון אפיין, וכן אונקלוס תרגם אשר לא
 ישא פנים (דברים י ז) דלית קדמוהי מיסב אפיין, לא
 ראוי ליחס לו נשיאות פנים: (י) מי גם בכם. שאתם
 רעים, מי יתן שיהיה בכם איש אחד שיתן אל לבו
 דבר הקרכנות הנבזים: ויסגור דלתים. יסגור דלתי
 העזרה, שלא יביא שם אדם קרבן, כי טוב הוא שלא
 יביאו קרבן משיביאווה נבזה: ולא תאירו מזבחי
 חנם. ולא תבעירו, כמו נשים באות מאירות אותה
 (ישעיה כו יא). פירוש ובחנם תבערו אש על המזבח,
 כי הקרבן שתקריבו עליו לא לרצון יהיה לכם ולא
 למביאים אותו, זהו שאמר אין לי חפץ בכם, כי
 מעשיכם רעים, ומנחתכם אינה רצויה אפילו היתה
 טובה כל שכן שהיא רעה, ואין לי חפץ ורצון לא

מדרשי חז"ל

הגוף, ואין נמנעין לעשותם ואין נוטלין עליהם שכר,
 כאדם שאומר לחבירו הדלק לי את הנר, והגף לי אתריך
 את הדלת, והלא דברים קל וחומר, אם דברים שאין

ומאחר שתולצו למה מעלהו, משום שנאמר הקריבוהו נא
 לפחתך. (חולין צ:).
 (י) מי גם בכם ויסגור וגו'. שני דברים משמשין את

תק
 זמא
 זרון
 זוא:
 זייר
 זיש
 זגיר
 זי
 זנת,
 זטיל
 זרב.
 זחמי
 זאלה
 זכך:
 זלה
 זי זה
 זלע:
 זי:
 זוא
 זקרב
 זינו
 זחי.
 זיבו,
 זכור
 זני
 זיהו
 זריבו
 זותה
 זמנו
 זן.
 זדול,
 זתונה
 זפני
 זימא
 זגובה
 זחתך
 זולה
 זלצה.

ספר
שערי שמחה

חלק ראשון

כולל הלכות קדוש, הבדלה, ט' באב,
ראש השנה, תשובה, יום הכפורים, סוכה ולולב
לאחד מגדולי ואיתני רבותינו הראשונים, הוא
רבינו יצחק בן רבי יהודה אבן גיאת ז"ל

ונקרא בשם

מאה שערים

ונלוה אליו פירוש נחמד ומראה מקום על ההלכות האלו, נקרא

יצחק ירנן

מאת אאמ"י הרה"ג המפורסם לשם ולתהלה

הגאב"ד דק"ק ווירצבורג והגליל יא"ע

כש"ת מוהר"ר יצחק דוב הלוי באמבערגער נר"ו,

בעהמ"ח ספר מלאכת שמים וספר אמירה לבית יעקב.

הוצאתיו לאור עולם

אנכי הצעיר בנו ותלמידו שמחה הלוי החב"ק פישאך יא"ע.

פירטה

בשנת תרכ"א לפ"ק

געדרוקקט ביא יודא זאממער.

ב מאה שערים הלכות קדוש יצחק ירנן

למחר ונעביד ביה קדוש היום וכבוד היום דחביבה ליה בשעתיה.

אחד אנשים ואחד נשים חייבים בקדוש היום דאמר רבה (שבועות כ' ע"ב) נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה דכתיב (שמות כ' דברים ח, יב) זכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתניהו בשמירה איתניהו בזכירה.

אמר רבי שמואל בר נחמני (ברכות ל"ה ע"א ערכין י"א ע"א י"ב ע"א) מנין שאין אומרין שירה אלא על היין שנאמר (שופטים ט, יג) המשמח אלהים ואנשים אם אנשים משמח דשתו ליה אלהים במה משמחו בשירות ובתשבחות מכאן שאין אומרין שירה אלא על היין.

ליה. ולא שצקינן ליה ז"ל, כדאימא בסוגיא הנ"ל. (ו) דאמר רבה וכו'. וזרכות דף כ', וגירסתנו אמר רב אלעזר בר אבהו. (ז) אמר ר' שמואל בר נחמני. בגירסתנו אמר רשב"ג א"ר יונתן. (ח) ואין אומרין. צבא צמרא דף ז"ל ע"א. (ט) שסננו במסנת. שם צבא צמרא ע"ז וסוכה דף מ"ח ע"ב. (י) קדוש היום. דין זה מועמק גם צטור סי' ער"ג צסס הרי"ף. (יא) קדוש היום הואיל. גם זה צבא צמרא שם, ויהיז הגמרא טעמא כיון דלנסכים צדיענד כשר לקדוש אפילו לכתחלה כשר, וכן העמיק הגאון עזמו לקמן גבי יין חוסס. וז"ע שהצ"א טעמא מנוזר וגם צה"ג כחב כן וז"ע. (וביותר קשה שהרי על כרחך ליכא למילף קדוש מנוזר דהרי הנוזר אף בחומץ יין אסור אשר פשיטא ללא שייך לגבי קדוש [שה"ל]). (יב) יין נסך. פי' לנסכים כצמס' צ"צ הנ"ל. (יג) שמתחיל להחמיץ.

הרשב"ס צ"צ פירש מחוק וחלש מאל. ומ"ש מחוק מוכח לכאן ממסכת מנחות דף פ"ז. וכנראה אין הגאון מחולק עם הרשב"ס אלא דמר מפרש ליה לענין חולשת היין ומר לענין חמימתו קמא. ועל יין של מרתף לא פירש הגאון כלום וכנראה שגם הוא מפרש כפירוש הרשב"ס. (יד) וכל היכא מובחר. וכל היכא דאיכא

ואין אומרין (י) קדוש היום אלא על היין הראוי לנסך על גבי המזבח להוציא שריחו רע ומגולה ואע"פ שסננו במסנת (י) הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך (מלאכי א, ח). וטעמא דמגולה משום ארס של נחש טעמא היכא דאיכא למיחש לנחש וכל היכא דלא חיישינן לנחש אע"פ דלא שפייה נמי ראוי הוא לומר עליו בורא פרי

74

הגפן. ואמר מר רב שמואל הלוי והשתא דלא קפדי רובא דאינשי ולא חיישינן לארס נחש אע"פ דלא שפייה במסנת אומר עליו בפ"ה אלא שאין מקדשין עליו קדוש היום (י) משום הקריבהו נא לפחתך. L

עמוד ב'

סוחט אדם אשכל של ענבים ואומר עליו קדוש היום הואיל (יא) ולענין נוזר קרוי יין דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין.

יין תוסס כושי בורק הליסטן ושל מרתף ושל צמוקין מותר לקדש עליהן ולהבדיל עליהן לכתחלה מדלענין יין נסך (יב) אמרינן לא יביא ואם הביא כשר אנן לכתחלה נקדש עליו ונברך עליו בפ"ה. כושי שחור. בורק לבן. הליסטן יין טוב שמתחיל להחמיץ (יג) ורב טעמו יין וריחו יין. ומכל [מקום] היכא דאפשר להביא יין טוב ולקדש עליו הוא קודם ומצוה מן המובחר וכל היכא [דלא איפשר] מובחר (יד) מובחר קודם.

והני כתב בהלכות (דפוס ווין צד י"ד ע"ב) לענין יין של צמוקים היכא דלא שכיח חמרא מייתי ענבי יבישתא דכמישי בגופנייהו ותרי להו במיא ועצר להון ומברך עליהון בפ"ה. ואמר מר רב פלטואי יין צמוקים בשיש להן לחלוחית הן כענבים ולא שיהיו יבישינן שנותן עליהם מים ועושה אותן כשכר. וכן אמר מר רב צמח נמי והוא שיש בהן לחלוחית. ואמר מר רב האי לענין יין של

בשיחה בין הנכרה לבנה המזכרין עליו לזריך לחזור ולזכך וכללעיל
בסימן קס"ו אלא אחא לאשמועינן ללא זריך לחזור ולקדש: ומ"ש
ואחר שישתה וכו'. כ"כ המוספות והרא"ש צפרק ערבי פסחים
וצפרק שלשה שאכלו (דף מז ע"א) ודהכי אחא בירושלמי:

הס והטעם מטואר לדיבור היו הפסק בין ברכת הנהנין לטעימה
אבל לענין הקידוש לא היו הפסק כיון דכבר הזכיר קדושת היום
על הכוס יאל:

[טז] ואחר שישתה הפקדש ישתו המסובין ולא קודם ואם
יש פ"ב אחד כוסו לפניו וכו'.

כל זה מדברי המוספות (קו. ד"ה הוה
גמין) והרא"ש צפרק ערבי פסחים
(סס) ופרק ג' שאכלו (נכרות מו.
חוד"ה אין, רא"ש סי' עו) והביאו
ירושלמי (נכרות פ"ו ה"א) דחגי הכי
וכן כתבו תלמידי ה"ר יונה צפרק
ג' שאכלו (לד: ד"ה אין המסובין)
בשמו שאם יש לכל אחד כוסו לפניו
יכולין לשמות קודם המזכך אבל אם
אין לאחרים כוסות של יין והמזכך
משים מהיין שמזכך בו כוסות של
אחרים אין ראשון לשמות ממנו עד
שישחה המזכך:

[יז] ובתב הרא"ש עוד צפרק
ג' שאכלו (סס) אבל אם היו

כוסות שלהם פגומין זריך לשפוך
מכוס של ברכה לתוך כל כוס וכוס קודם שישחה המזכך ואז לא
ישחו קודם שישחה המזכך, וכן כתבו המוספות צפרק ג' שאכלו
(סס) וצפרק ערבי פסחים (סס) שאין זריך לשפוך מכוס של ברכה
כדי שישחו כולם כדו שישחו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשחיה לא מעכבא
כדלמרינן צפרק בכל מערבין (עירובין מ:): כתב הרשב"א צפרק ג' שאכלו (מו.) גבי עד היכן ברכת זימון שכל ברכה שלפעמים
אינה סמוכה נהגו זה מנהג אותן שאינן סמוכות לעולם כקידוש שאע"פ שהיא סמוכה לצורא פרי הגפן עשאוה כאינה סמוכה משום
דאם היה שותה מצעוד יום וקדש עליו היום אינו אומר צורא פרי הגפן והכי אמרינן בירושלמי (נכרות פ"א סוף ה"ה):

ערב פרטי רמיו דינים המבוארים בזה הסימן

[דן] יין לבן אם כשר לקדוש: יין יין קדוש והבדלה פוטר יין שבתוך המזון:

[אמ] אין מקדשין אלא ע"ה היין הראוי לצנך ע"ה גבי המזבח למעוטי ריחו רע. צפרק המוכר פירות (כ"ז לו ע"א-ב): וביארור
דברי רבינו למעוטי ריחו רע. דהיינו שמסריח קצת אבל אין בו שינוי לחמילות דריחיה וטעמיה חמרא ומברכין עליו

פרישה

מלמלמות אחר מציגה יקדש בלילה על אחד ויבדיל על השני ולא יקדש ביום
דקידוש בלילה עדיף: מצאתי במדברי יסן בסוף יומא שהשיב ר"י דשיעור
טעימה גבי קידוש צענין מלא לוגמיו ואני אבי"ה איני משיב על הארי לאחר
מותו אלא חורה היא וללמוד אני זריך סך מקובלני שהמזכך אין זריך לשמות
מלא לוגמיו אלא קימעה שיעור גרונו וילך קביעות לוגמיו וחדע דגבי מזכך
קתני אם טעם מלא לוגמיו וביום הכיפורים קתני השותה מלא לוגמיו, וכמו
צ"י ואין בדברים אלו כדאי לדמות דבריהם: כתב מרן הרשב"ץ שמלא סמך
ש"ן הלכן החשוב אפילו לכתחלה כשר מתרגום ירושלמי של שיר השירים (ה'
6) על שחיית ייני:

ערב (6) אין מקדשין אלא ע"ה היין הראוי לצנך ע"ה גבי המזבח
למעוטי וכו'. פירוש דוקא למעוטי הני דקחשיב אחא האי כללא
אבל לא למדין מכלל זו למעט כל דבר שאין מנסכין על גבי המזבח דהא
מסיק רבינו בסמוך דין של למוקין ויין מבוטל מקדשין עליו, גם רבינו כתב
אחר כך בהדיא דמי שמחר מבוטל כתב דלא אמרו דבעי יין הראוי לנסך
על גבי המזבח אלא להוציא מגולה וכו': (3) ואע"ג שבברכין ע"ה
בורא פרי הגפן, ומכל מקום לענין קידוש לא חשיב משום הקריבהו נא

דרישה

ערב [א] ומכל מקום ריחיה וטעמיה חמרא אע"פ שבברכין וכו'. כתב ב"י וביארור דברי רבינו למעוטי ריחו רע דהיינו שמסריח קצת

ערב א אין מקדשין אלא ע"ה
היין הראוי לצנך. ע"ה
גבי המזבח. מימרא דרב פרק
המוכר פירות (דף נד) (דף לו ע"א)
ואסקינא (סס ע"ב) דאחא למעוטי
שריחו רע ופירש רשב"ם (ד"ה אלא)
למע"פ דמזכרין עליו צורא פרי
הגפן דריחיה חמרא וטעמיה חמרא
אלא שמסריח קצת משום דמונח
בכלי מאוס ואפילו הכי פסול לקידוש
דכיון דפסולין לנסך על גבי המזבח
משום הקריבהו נא לפתחן פסולין
נמי לקידוש מהאי טעמא גופיה וכן
כתב רבינו ואפילו ריחיה וטעמיה
חמרא, וצפרי רבינו הישנים כתוב
ומכל מקום ריחיה וטעמיה חמרא
וגם לשון זה כך דפירושו דמסריח
קצת אבל מכל מקום ריחיה וטעמיה
הגפן ואפילו הכי פסול לקידוש ודלא כפירוש צ"י עיי"ש:

לשאר כוסות ומיהו היכא דפגימי זריך לשפוך ממנו לשאר כוסות פרי
כדלמרינן צפרק בכל מערבין (עירובין מ:): כתב הרשב"א צפרק ג' שאכלו (מו.) גבי עד היכן ברכת זימון שכל ברכה שלפעמים
אינה סמוכה נהגו זה מנהג אותן שאינן סמוכות לעולם כקידוש שאע"פ שהיא סמוכה לצורא פרי הגפן עשאוה כאינה סמוכה משום
דאם היה שותה מצעוד יום וקדש עליו היום אינו אומר צורא פרי הגפן והכי אמרינן בירושלמי (נכרות פ"א סוף ה"ה):

ערב פרטי רמיו דינים המבוארים בזה הסימן
[דן] יין לבן אם כשר לקדוש: יין יין קדוש והבדלה פוטר יין שבתוך המזון:
[אמ] אין מקדשין אלא ע"ה היין הראוי לצנך ע"ה גבי המזבח למעוטי ריחו רע. צפרק המוכר פירות (כ"ז לו ע"א-ב): וביארור
דברי רבינו למעוטי ריחו רע. דהיינו שמסריח קצת אבל אין בו שינוי לחמילות דריחיה וטעמיה חמרא ומברכין עליו
פרישה
מלמלמות אחר מציגה יקדש בלילה על אחד ויבדיל על השני ולא יקדש ביום
דקידוש בלילה עדיף: מצאתי במדברי יסן בסוף יומא שהשיב ר"י דשיעור
טעימה גבי קידוש צענין מלא לוגמיו ואני אבי"ה איני משיב על הארי לאחר
מותו אלא חורה היא וללמוד אני זריך סך מקובלני שהמזכך אין זריך לשמות
מלא לוגמיו אלא קימעה שיעור גרונו וילך קביעות לוגמיו וחדע דגבי מזכך
קתני אם טעם מלא לוגמיו וביום הכיפורים קתני השותה מלא לוגמיו, וכמו
צ"י ואין בדברים אלו כדאי לדמות דבריהם: כתב מרן הרשב"ץ שמלא סמך
ש"ן הלכן החשוב אפילו לכתחלה כשר מתרגום ירושלמי של שיר השירים (ה'
6) על שחיית ייני:
ערב (6) אין מקדשין אלא ע"ה היין הראוי לצנך ע"ה גבי המזבח
למעוטי וכו'. פירוש דוקא למעוטי הני דקחשיב אחא האי כללא
אבל לא למדין מכלל זו למעט כל דבר שאין מנסכין על גבי המזבח דהא
מסיק רבינו בסמוך דין של למוקין ויין מבוטל מקדשין עליו, גם רבינו כתב
אחר כך בהדיא דמי שמחר מבוטל כתב דלא אמרו דבעי יין הראוי לנסך
על גבי המזבח אלא להוציא מגולה וכו': (3) ואע"ג שבברכין ע"ה
בורא פרי הגפן, ומכל מקום לענין קידוש לא חשיב משום הקריבהו נא

בורא פרי הגפן ואפילו הכי אין מקדשין עליו מאחר שמסריח קלת. וזו קאמר בגמרא ואי צעית אינא למעוטי מגולה ודקשיא לך סכנה ועוד יש לומר להכי קאמר למעוטי ריחו רע שמסריח קצת [ג] הוא כגון דעצמיה במקננת דמותר בשמיה כרבי נחמיה דאמר ארס ומכל מקום כיון דריחיה וטעמיה חמרא מברכין עליו בורא נחש קף למעלה ועומד במקומו ויש לו תיקון נסיון ואפילו הכי פרי הגפן. והראשון נראה יותר להכא צדיי קידוש עסיק ולא לקידוש פסול משום הקריבהו נא לפתחך כי היכי דפסול לניסוך בדיני נרכות: ולמעוטי מגולה

אפילו סינגו במקננת. גם זה שם (ע"ג):

הגפן [ג]. ולמעוטי מגולה [ד] (ג) אפילו סינגו במקננת וכתב הר"י [ג] גיאת (ריש ה' קידוש) אפילו האידגא דלא קפדינן אגילוי אין מקדשין עליו אבל מברכין עליו בורא פרי הגפן: [ב] ויין [ה] מגתו מקדשין עליו (ה) דתגן סוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום: [גא] [ד] וכן היין שבפי החבית (ה) [ב] אע"פ [ו] שיש בו קמחין (א). ויין שבשולי החבית אע"פ שיש

[ב] ויין מגתו וכו' דתגן סוחט אדם וכו'. שם אמר רבה ה"י

קוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום, ורבינו שכתב דתגן לא דק [ה]:

[גא] [ב] ויין שבפי החבית וכו' ויין שבשולי החבית וכו'.

שם ואלא למעוטי מפיה ומשוליה והא מני ר' חייה מפיה ומשוליה וכמו שכתב צורה דעה וכאן כתב דאפילו לרבי נחמיה דמותר בשמיה לא יבא ואם הביא כשר כלומר לנסכים וכיון דאם הביא כשר לנסכים נמי אסור לקידוש ונפקא מינה נמי לדידן דאין אנו קפדינן אגילוי דאפילו הכי אין מקדשין דכי היכי דקאמר תלמודא לר' נחמיה גבי סיון דמותר בשמיה ופסול לקידוש הכי נמי האידגא דאע"ג דאפילו

גלא סינגו מותר בשמיה אפילו הכי אסור לקדש עליו בין נסיון בין בלא סינגו משום הקריבהו נא לפתחך כי היכי דפסול לניסוך וזהו שהביא רבינו מה שכתב הר"י גיאת דאפילו האידגא וגו' דמהיכא דסינגו במקננת למד הרב להורות כן וכדפרישית. והא דקאמר אפילו האידגא וכו' הכי קאמר לא מייביעא בזמן התלמוד דפסלינן סינגו במקננת לקידוש אפילו לרבי נחמיה לית מיה משום גילוי דהא דאין כיון דקפדינן אגילוי בשאר משקין איכא משום הקריבהו נא לפתחך אף זה דאין צו משום גילוי אלא אפילו האידגא דלא קפדינן אגילוי כלל ומברכין עליו טורח פרי הגפן, נמי אין מקדשין עליו:

ג ויין מגתו מקדשין עליו דאמר רבה סוחט וכו'. כן כריך לומר, אע"ג דגמרא קא מייית רביה מעיקרא לין מגתו מדחמי ר' חייה (לגבי נסכים) יין מגתו לא יבא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אן (לגבי קידוש) אפילו לכחלה נמי ומהאי טעמא קאמר תלמודא נמי דמפיה ומשוליה ויין כושי צורק הליסטוון של מרחף ושל צמוקים דמקדשים עליו דכיון דלגבי נסכים חניא בכל הני דלא יבא ואם הביא כשר אס כן לגבי קידוש אפילו לכחלה נמי, אפילו הכי מיייתי תלמודא עוד רביה גבי יין מגתו מדרבה דאמר סוחט אדם אשכול דאי לאו דרבה איכא למימר דכי היכי דלגבי נסכים לכחלה לא יבא מכל הני הכי נמי לגבי קידוש אין מקדשין עליו לכחלה בכל הני אבל מדרבה שמעינן דיון מגתו דאע"ג דלגבי נסכים לכחלה לא יבא אפילו הכי אן (לגבי קידוש) אפילו לכחלה מקדשין עליו אס כן הוא הדין בכל הני דמפיה ומשוליה וכו' דאע"ג דלגבי נסכים לא יבא לכחלה מכל מקום מקדשין עליו לכחלה

ב ויין מגתו מקדשין עליו דאמר רבה סוחט וכו'. כן כריך לומר, אע"ג דגמרא קא מייית רביה מעיקרא לין מגתו מדחמי ר' חייה (לגבי נסכים) יין מגתו לא יבא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אן (לגבי קידוש) אפילו לכחלה נמי ומהאי טעמא קאמר תלמודא נמי דמפיה ומשוליה ויין כושי צורק הליסטוון של מרחף ושל צמוקים דמקדשים עליו דכיון דלגבי נסכים חניא בכל הני דלא יבא ואם הביא כשר אס כן לגבי קידוש אפילו לכחלה נמי, אפילו הכי מיייתי תלמודא עוד רביה גבי יין מגתו מדרבה דאמר סוחט אדם אשכול דאי לאו דרבה איכא למימר דכי היכי דלגבי נסכים לכחלה לא יבא מכל הני הכי נמי לגבי קידוש אין מקדשין עליו לכחלה בכל הני אבל מדרבה שמעינן דיון מגתו דאע"ג דלגבי נסכים לכחלה לא יבא אפילו הכי אן (לגבי קידוש) אפילו לכחלה מקדשין עליו אס כן הוא הדין בכל הני דמפיה ומשוליה וכו' דאע"ג דלגבי נסכים לא יבא לכחלה מכל מקום מקדשין עליו לכחלה

דרכי משה

ערב (א) ובהגהות מרדכי ריש פרק המוכר פירות (בי"ב ס"י תקס"ח) דאין לקדש עליו וכן כתב בית יוסף (לא: ד"ה כתוב) בשם ארחות חיים וכו':

פרישה

דרישה

לפתחך והוא מאוס שמסריח קלת מפני שהיה מונח בכלי מאוס מה שאין כן בצרכת הנהנין דנשבל עלמו הוא מברך טורח פרי הגפן וק"ל: (ג) אפילו סינגו וכו'. משום הקריבהו נא לפתחך וזהו לרבי נחמיה בקוף לולב וערבה (סוכה ג) דאמר מסננת אין צו משום גילוי מפני שארס נחש קף ועומד במקומו אבל לחמנים אפילו בלא קידוש אסור משום גילוי ואפילו סינגו וכן צורה דעה (רי"ט) סימן ק"י דקיימת לן כחמנים, ר' אברהם פראג. ואפשר דן דהטור כתבו אליבא דידן בזמן הזה דלא חוששין לגילוי אפילו הכי אסור לקדש: (ד) דתגן סוחט וכו'. רבינו שכתב דתגן לא דק דלגבי רבה ה"ס צפרק המוכר פירות, כ"י: (ה) אע"פ שיש בו קמחין. אבל בהרחות חיים כתב בשם התוספות שין המעלה קמחין אסור לקידוש אס אי אפשר לנגנו שלא ישארו צו קמחין וכן פסק רמ"א (ט"ז):

אבל אין בו שינוי לחיובות דריחיה וטעמיה חמרא ומברכין עליו בורא פרי הגפן ואפילו הכי אין מקדשין עליו מאחר שמסריח קצת ועוד יש לומר דהכי קאמר למעוטי ריחו רע שמסריח קצת ומכל מקום כיון דריחיה וטעמיה חמרא מברכין עליו בורא פרי הגפן. והראשון נראה יותר דהכא בדיני קידוש עסיק ולא בדיני ברכות עכ"ל. יש להקשות על פירוש בתרא דהא כתב רבינו אע"פ שמברכין וכו', ואפשר דב"י לא גרס אע"פ שמברכין וכו' וכן בטור ישן של קלף ובדפוס חוגרמא אינו: ואין להקשות לפירוש בתרא דאמאי כתב ומכל מקום ריחיה וטעמיה חמרא וכו' הלא אפילו אם ריחיה חלא וטעמיה חמרא מברכין עליו כמו שכתב רבינו בסמוך [ג] דיש לומר דשאני הכא שמסריח קצת משום הכי צריך להיות ריחיה וטעמיה חמרא: ובמקצת ספרי רבינו כתוב (ומכל מקום) ואפילו ריחיה וכו' ובספרים הגיל כתוב ומכל מקום [ריחיה]: [ב] אע"פ שיש בו קמחין וכו'. אע"פ דבית יוסף (לא: ד"ה כתוב) כתב בשם ארחות חיים דתוספות אסור לקידוש יין שמעלה קמחים אם אי אפשר לסננו שלא ישאר בו קמחים אפשר לומר דכאן מירי בדאפשר לסננו:

חדושי מהר"י"ח והגהות

[ב] דכיון דפסולין לנסך על גבי המזבח משום הקריבהו נא לפתחך (מלאה א' ח"א) תלמודא יני אחריתא מיהא יתירא וכו'.

א. נכח במהלך ל"ו
 [פ"ט]:
 י. [עמוד קמ"ג] נכס
 גלות [הלכות קידוש
 עמוד כ"ו]:
 על: ס"ט:
 [א] ס"ט:
 ש"ס ס"ט ז' א'
 וד; ר"א"ש ס"ט פ"ו
 ט; ר"י"ף פסחים
 ; רמב"ם שבת כ"ט,
 פ'
 טור עמוד קמ'
 ר [שם] ובסמ"ק הפג
 זכן והרי"ב"ל [נכח]
 א. כ ד"ה חמ"ד
 הירושלמי שקלים פ"ג
 טן והמסקנות שם
 חמ"ד ושכן נראה
 הרי"ף והרא"ש
 ג"ס [שהשמיטין דין
 חן קמ"ד רפ"ג עמוד
 ור"ה שבי"ן ח"ה סימן
 נד קט"ו ד"ה ומלאה]
 הרוס ירושלמי שר
 השר"ה ה' [פ]:
 נח במהלך ל"ו כ"ד"ה
 חמ"ד:
 חש"ן שם ד"ה
 ואפילו לדעת
 הרמב"ן שם:
 דברי עמנו:
 ר [עמוד קמ"ג] נכס
 הלכות גדולות [סוף
 ט' מהלך דברכות
 ] [ג] [ע"א"ב ודמתי
 זכ"ש, א ונכח במהלך
 ל"ו, ט'
 זור שם:
 א במהלך ל"ו [ל"ו]
 [ש"ט]:

ערב אם הוא בערב שבת [ב]מקום שיש בו יין ויודע ששבת
 לא יהיה לו יין (כגון שאינו יכול להוליכו לנימו), יקדש
 מצטוד יום על היין ושמה, ואסור לח"כ לעשות מלאכה (שכלי
 הלקט) כשם גלון הלכות גדולות סימן כ עמוד ט; הלכות פסקות לרב יהודה
 הלכות שבת עמוד יג). (י"י ועיין ריש
 סימן רס"ו [סוף ג וס"ק א"ג] וסוף
 סימן רל"ג [סוף ג וס"ק ד]:
ד א על יין מגולה. משום הקריעה
 נח לפתח [מלאכה, ט]. ואפשר דאם
 עמד שעה מועטת מגולה אין
 קפידא, ונפרט במדינות אלו דאין
 היין מלוי כל כך וגם הפסוח
 והסגנים לא קפדי דניעבד, אלא
 אם כן (נר ריהו וטעמו):
 ב וטעמיה ח"א. היינו כל שני
 חלם נמנעין לשחתו משום
 חמילתו, (י"י) וכמו שכתב סימן
 (ר"ו) [ל"ד] [סוף ד]. ומשום הכי
 לא כתבו הרב ז"ל, (י"י) דסמך
 חלעיל. ועיין ז"ח [עמוד קמ'
 ד"ה ומ"ש], ודבריו אין נראים:
 ג יין מגתו. ומכל מקום מלוי ציין
 יש, כמו שכתבתי סימן ח"ר [ס"ק א'
 ד"ה טס]: ד קמחין, ומכל מקום
 אם יש עליו קרוס לכן שקורין
 קאני"ק, אין מקדשין עליו (ז"ח
 עמוד קמ' ד"ה ומ"ש; סימן רד עמוד טו
 סוף ד"ה ומ"ה): ה ה' ה' ה' ה'
 קצת. אלא אם הם יבשים לגמרי
 שאפילו ע"י דריכה (ועגים)
 [ועירכה] י' לא ילא מהן לחלוט
 כלל פסוליס (ריב"ש סימן טו):

ערב (א) יין מגולה. עיין מה שכתבתי בזה צ"ל סימן
 קי"ו [סוף ס"ק ט]. (ב) אפילו האידנא. משום
 הקריעה נח כו' [מלאכה, ט]. (ג) דריחה חמרא וטעמיה
 ח"א. פשוט הוא דאפילו בורא פרי הגפן אין מצרכין עליו,
 דהיינו יין שהקרים שזכרנו סימן
 ר"ד [ס"ק ט] לאמרין כהדיא פרק
 המוכר פירות [נכח במהלך, ט]. כן
 לרב חסדא. והכל לענין קידוש
 פשיטא דאסור, (י"י) אלא דנקטיה
 [הטור עמוד קמ'] לרבותא דאפילו
 ריחא חלא מקדשין עליו, והגב זה
 מסיים הטור [שם] דנכריחיה חמרא
 וטעמא חלא אין מקדשין עליו,
 והוא הדין דבורא פרי הגפן אין
 אומרין [עליו] י' ולא כמו שכתב
 מו"ח ז"ל [נ"ח שם ד"ה ומ"ש חל] [אל]
 לענין בורא פרי הגפן מצרכין
 אפילו נטעמיה חלא כל שלא
 הקרים, דזה ודאי אינו, דכיון
 שהגיע לכלל זה גרע (י"י) טפי
 מהקרים. אלא לפי הנראה שזה
 אינו נמלא שיהיה טעמיה חלא
 ולא יקרים: (ד) אף על פי
 שיש בו קמחין, עיין מה שכתבתי
 סימן ר"ד סוף א' [ס"ק ט]:
 (ה) ומכל מקום מצוה לברור
 בו. פירוש, ולא יקח מסתם יין
 שנמרחף. וזוהו מתוך קושית
 ז"י [עמוד קמ' ד"ה ויין] למה לריך
 רצינו [הטור שם] להזכיר (י"י) של
 מרחף, כן כתב מו"ח ז"ל [נ"ח
 שם ד"ה ויין]:

ערב (א) יין מגולה. עיין מה שכתבתי בזה צ"ל סימן
 קי"ו [סוף ס"ק ט]. (ב) אפילו האידנא. משום
 הקריעה נח כו' [מלאכה, ט]. (ג) דריחה חמרא וטעמיה
 ח"א. פשוט הוא דאפילו בורא פרי הגפן אין מצרכין עליו,
 דהיינו יין שהקרים שזכרנו סימן
 ר"ד [ס"ק ט] לאמרין כהדיא פרק
 המוכר פירות [נכח במהלך, ט]. כן
 לרב חסדא. והכל לענין קידוש
 פשיטא דאסור, (י"י) אלא דנקטיה
 [הטור עמוד קמ'] לרבותא דאפילו
 ריחא חלא מקדשין עליו, והגב זה
 מסיים הטור [שם] דנכריחיה חמרא
 וטעמא חלא אין מקדשין עליו,
 והוא הדין דבורא פרי הגפן אין
 אומרין [עליו] י' ולא כמו שכתב
 מו"ח ז"ל [נ"ח שם ד"ה ומ"ש חל] [אל]
 לענין בורא פרי הגפן מצרכין
 אפילו נטעמיה חלא כל שלא
 הקרים, דזה ודאי אינו, דכיון
 שהגיע לכלל זה גרע (י"י) טפי
 מהקרים. אלא לפי הנראה שזה
 אינו נמלא שיהיה טעמיה חלא
 ולא יקרים: (ד) אף על פי
 שיש בו קמחין, עיין מה שכתבתי
 סימן ר"ד סוף א' [ס"ק ט]:
 (ה) ומכל מקום מצוה לברור
 בו. פירוש, ולא יקח מסתם יין
 שנמרחף. וזוהו מתוך קושית
 ז"י [עמוד קמ' ד"ה ויין] למה לריך
 רצינו [הטור שם] להזכיר (י"י) של
 מרחף, כן כתב מו"ח ז"ל [נ"ח
 שם ד"ה ויין]:

ערך פסח למהריק"ש

ערב פסח: קמחין וכו'. וטוב לסנו קודם: [שם] וטעמיה חמרא וטעמיה חלא: [סוף סוף]: [מקדשין עליו]. והוא שהיה כהם לחלוט דכס:

ביאור הגר"א

ערב [א] [פסח א] אף על גב דריחיה. כמו בנסכים דפסול (בבא בתרא גז, ב).
 דאי לאו הכי בלא זה פסול, כמו קוסס [שם]. אע"פ דפלוגתא דרבי יוחנן
 דרבי יהושע בן לוי [שם גז, א], ובנסכים מרדים שפסול: [ב] אפילו האידנא.
 כמו בימיהם במסנתה, שם [גז, ב]. [ג] [הנה] ואין מקדשין. טור [עמוד קמ'].
 כיון דקיימא לן [סוף ג] [הולך] אחר הטעם. אבל הוא דבר שאינו, כמו
 שכתבו תוספות שם צ"ו א' ד"ה הכבוד כו': [ד] [פסח] [הנה] ויש אופרין.
 מנחות פ"ז א', רבי יוסי בר יהודא אומר שיש בו כו', ורבי יוחנן בעי שם
 אליבא. ובבבא בתרא [גז, א] אמרין דמה שפסול לנסכים פסול לקידוש. וצריך
 לומר מה שכתוב שם [פ"ח] שבפיה, מירי כהאי גזונא [ששנו]: [ה] [ששנו] אבל
 מקום מצוה, ירושלמי בברכות [ז] ושבת [פ"ח] הלכה א' ושאר מקומות [פסחים פ"י
 הלכה א', שקלים פ"ג הלכה ב'] מצוה בין ארום שנאמר כו': [ו] [פסח] [הנה] מקדשין
 על יין [ג] והרמב"ן ז"ל. ודעיה ראשונה גורסין שם בבבא בתרא צ"ו ב'
 בורק, ובדיעבד כשר לנסכים, איך הכא אפילו לכתחלה. ומה שאביעיא
 במהרא רב כהנא שם חמר חוורין מהו, לא שמיא הך ברייתא, אבל לירין
 מוחת. ועוד ראייה מירושלמי שבת פרק ח' [שם] שקלים פרק ג' [שם] פסחים
 פסח בתרא [שם] מצוה לקדש על יין ארום שנאמר [פסל] [גז, א] אל תרא
 יין כי יתארם, דמשמע מצוה לבר, אבל לא איסור. ועוד ראייה פסחים ק"ח

יונים פ"מ"א
 (א) טור [עמוד קמ']:
 נהרות מרדכי פרק
 בר פירות [נכח במהלך
 זקמן] וכו' [עמוד קמ'
 קמ'] בשם ארחות
 [הלכות קידוש היום
 כן] ותוספות [סוף
 בלחכות מ"ש שם]:
 וד [עמוד קמ']:
 ור [שם]:

בבוי שרד

הגבולת פריסקמא
 בוצת מפרץ ארון שרון האלם
 חבון ירושלים

ש"ע אורח חיים

ספר

ברכי יוסף

והוא

חידושי דינים ופלפלת כל שהוא

על

הארבעה שלחן ערוך

מן המוכן ומסודר מדפ"ם ועולה כתובים להלכותיהם הא דידה והא דרבי המלך חדושי דינים מספרי

כתיבת יד גאוני עולם

אשר ערן לא היו על מזבח הדפוס והמה בכתובים גדולים מעשה ידיהם

מאת

הרב הכולל הגאון הסידא ופרישא מילדי ישרון חברון קהלא קדישא תו"ב
מוהר"ר

חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל

נדפס פעם ראשון בליוורנו

כעת נדפס מחדש פה ווינא רבתא במלכות אוסטריאה

בשנת גודע בכל שם הגדולים לרב פעלים ולו כתר שם טוב

לחיבור המפורסם הזה ניתן לו עתה התהלה והתפארת. כי הוספתי לו מחדש על דפוס ליוורנו (הנדפס בחיי רבינו המחבר זלה"ה) גם ספר "שירי ברכה על יורה דעה ספר בפני עצמו מחזיק כששים עלים (נדפס נ"ב בליוורנו) ולמען לא יצטרך להכעין חפש מחופש מהופך קדמא ומאריך טרחא סידר הרב המגיה החכם וסופר אשכול הכופר כבוד יד"ן כמוה"ר זלמן'ן כוכב טוב ספר "שירי ברכה בסוף כל סימן וסימן ערוכה בכל ושמורה וחונה בעיון נמרץ גם למראה עיני הקסן המוציא לאור הסתנצל בשפה רפה. בהקדמתו המדברת בערבא צפצפה:

ירושלים

עיה"ק תובב"א

ספרינו זמנו א"ה

ש"ע יורה דעה

ספר

תורת חיים

חברו החכם השלם, הגאון הגדול המפורסם
מו"ה אברהם חיים שור זצ"ל
ר"מ ואב"ד דק"ק סטאנוב וק"ק בעלזא
בן הגאון מוהר"ר נפתלי צבי הירש שור זצ"ל

כולל חדושי הלכות ואגדות
וחדושי דינים על מסכתות:
בבא בתרא סנהדרין

יצא לאור מחדש, באותיות מאירת עיניים,
בהנה"ה-מדוייקת, בקיטוע ובפיסוק נכון

עיה"ק ירושלים תובב"א
שנת תשס"ד לפ"ק

קאמר אף יותן בעינן דניחא ליה דאחשבינהו מעיקרא לצורך איזה דבר אף על גב דבתר הכי כי נפלו על הזרעים לא ניחא ליה כי יותן קרינן ביה וכן איתא בהדיא בפרק קמא דשחיטת חולין דקתני הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח הרי זה בכי יותן ופירש רש"י ז"ל שם אם נפלו אחר כך על הפירות אפילו לאחר זמן הוכשרו דאחשבינהו להנך משקין להדחת קערה וניחא ליה בהך נפילה ואפילו לא אחשבינהו לצורך הנך פירות כי יותן קרינא ביה דניחא ליה בהך נפילה.

צ"ז ע"ב הכי גרסינן בכל הספרים
דאמר רבה סוחט

אדם אשכול כו'. והכי פ"י, אנו אפילו לכתחילה נמי דלא חמיר קידוש כניסוך דאמר רבה סוחט אדם וכו' ואי ס"ד דקידוש וניסוך שוין הן לגמרי אם כן תיקשי ברייתא דרבי חייא אהא דרבה דאמר מקדשין עליו אפילו לכתחילה, והוה מצי למידק מהא דרבה בלא ברייתא דר' חייא אלא דאיצטרך לאתווי הא דתני רבי חייא ולמידק מהא דרבה דכל היכא דגבי ניסוך כשר בדיעבד גבי קידוש אפילו לכתחילה נמי דהשתא דייק שפיר בתר הכי מהא דתניא מפיה ומשוליה לא יביא וכו' ומהא דתניא יין כושי ובורק הלייסטן לא יביא וכו' דאי לאו דדייק מעיקרא דכל היכא דגבי ניסוך כשר בדיעבד גבי קידוש אפילו לכתחילה כשר לא הוה מצי פריך מידי מהנך ברייתות דלמא קידוש חמיר כניסוך.

76 ואע"ג דעבריה במסננא וכו'. ובטור או"ח סימן רע"ב כתב דאין מקדשין על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אנגלו, ונראה לפי ששבת בראשית רמז

ליום שכולו שבת לעולם הבא כידוע וזה סוד זכור ושמור שמור רמז לשבת בראשית שצריך לשומרו זכור רמז ליום שכולו שבת שצריך האדם לזכרו בשבת בראשית ולבקש עליו רחמים כמו שישדו לומר הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת וכיוצא בו והיין שמקדשין עליו רמז הוא לאותו יין המשומר בענביו וזהו דאיתא בפרק ערבי פסחים זכור את יום השבת זכרהו על היין שע"י היין שמקדשין עליו את יום השבת בראשית יש לזכור בשכר יום שכולו שבת שהוא ג"כ יין המשומר בענביו וכיון דיין קידוש לעומת יין העליון הוא ויין העליון מכוסה טמיר וגניז הוא ואין בו גילוי כמו שאמרו עין לא ראתה אלהים זולתך זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית לכך אין מקדשין על היין מגולה ולפי שבעולם העליון עיקר קבול השכר הוא הריח הטוב שאין הנשמה נהנית אלא מן הריח לכך יין שריחו רע אין מקדשין עליו כיון דיין קדוש רמז לשכר העולם הבא שכולו ריח טוב. L

צ"ח ע"א אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה. משום דשקורי קא משקר ומטעה את הבריות כסבורין שהוא תלמיד חכם לכך אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה כדאשכחן בנבות שהיה משקר ומטעה את הנביאים ואמרו בפרק הנחנקין ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן אמר רב יהודה מאי צא צא ממחיצתו דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני.

צ"ח ע"ב הבל שקלתי ככף מאונים ולא מצאתי קל מסובין. תימה מה ענין סובין לחתן הדר בבית חמיו וכן הנך כולהו מה ענין זה אל זה ונראה דהכי

קאמר הכל שקלתי ב מצאתי דבר שהסברא והוא אדרכא גרוע מ דמסתבר שהסובין טוב שהן באין מקמח הטו גרועין הן בתכלית כדאכ ממרי רשוותך פארי אי חתן הדר בבית חמיו דכ אליו ונתן לו בתו ונדו שידור אצלו בביתו להי ובאמת דבר גרוע הוא וממון לא ניחא ליה לו וקל מחתן אורח מכני לומר כיון דבעל בית אורחים שהרי הזמינו ו עשה מה שהכניס אורח דבר גרוע הוא מאוד לאחר הוא מקפיד על ח וקל מאורח משיב ד דמסתבר לומר כי טוב חפץ ששיב לו נמצא שהשיב לו מיד טרם ובאמת דבר גרוע הוא מקפיד על זה הרבה הבין את ה

איכא דאמרי רבי עקי קאמר אף על פ הא תינת אי רבי יי איצטרך ש"ס לפרושי אבל אי ר' עקיבא קתנ ש"ס לפרושי מידי [דמילתא] (דשלתא) ב ואשמעינן הרוצה לעי בקר כמה הוי שיעורו רבי עקיבא מעיקרא ו לערבינהו וליתנינהו הו וכן המקבל מחבירו

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורא בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם

מו"ה רפאל מייזליש מהארחוב זצוק"ל

אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שניי בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהשי"ת יצא לאור מחדש

באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו

בדפוסים הקודמים ונלוה עליו בשולי היריעה שני הוספות

ציונים

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

ביאורים

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור.

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשי עקשמיין

נכד המהבד

בפרוס שנת תשנ"א לפ"ק

פה ברוקלין

מז. לא יטעמו המסוכן קודם שיטעמו המקדש אם הם זקוקים לכוסו ששופך ממנו לכוסות שבידם ריקנים או פגומים, אבל אם היו להם כוסות יין שאינן פגומים רשאים לשתות קודם שיטעה המקדש:
 יז. אין צריך לשפוך מכוס המקדש לכוסות יין שלפני המסוכן אא"כ היו פגומין (מג) שאז צריך לשפוך לכל כוס וכוס כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום:

רעב. על איזהו יין מקדשים. וכו' סעיפים:

- א. אין מקדשין על יין שרחו רע אף על גב דריחיה ומעמיה חמרא ולא (א) על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אנלווי: הג"ה ואין מקדשין על היין (ב) דריחיה חמרא ועמיה חלא (טור):
- ב. (ג) יין מנתו מקדשין עליו וסוהט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קדוש היום:
- ג. מקדשין על יין שבפי החבית אף על פי (ד) שיש בו קמחין: הג"ה ויש אומרים לקדש עליו אלא יסגנו מחלה להעביר הקמחין: (הגהות מרדכי פ' המוכר פירות וכו' בשם א"ח ומוס') ועל יין שבשולי החבית אף על פי שיש בו שמרים ועל יין שחור ועל יין מתוק ועל יין דריחיה חלא ומעמיה חמרא (ה) ומ"מ מצוה לברור יין טוב לקדש עליו:
- ד. (ו) מקדשין על יין לבן, והרמב"ן פוסלו לקידוש אפילו בדיעבד אבל מבדילים עליו ומנהג העולם כסברא ראשונה:
- ה. (ז) יין חי אפילו אם הוא חזק דדרי (פי' שראוי להמוג) על חד תלת מיא מקדשין עליו ומ"מ יותר (ח) טוב למוגו ובלבד שיהא מווג כראוי: הג"ה וינות שלנו יותר טובים הם נלא מווגה: (טור)
- ו. (ט) יין צמקין מקדשין עליו: (והוא שיש נהן לתלומות קלת נלא שרייה) (טור):

תוספת שבת

הכתוב עין לא דאתה, ולפי"ז (ג) אפילו בשעה מועטת יש להקפיד: (ב) דריחו חמרא ומעמיה חלא. והיינו כל שכני אדם נמנעים לשתותו מפני מציאותו, ואפילו בפה"ג אין מברכין עליו כמ"ש סי' ר"ד סעי' ו', ט"ז ומג"א דלא כב"ח, ועסי' שפ"ו (סעי' ו'), ואם היין מריח (ג) אחר החביות אין מקדשין עליו, שר"ת שער אפרים (סי' י"ח): (ג) יין מנתו. ומכל מקום מצוה ביין ישן, מג"א: (ד) שיש בו קמחין. ואם יש עליו קרום לבן שקורין קאני"ק אין מקדשין עליו, ב"ח ומג"א: (ה) ומ"מ מצוה לברור יין טוב. ולא מסתם יין שבמרתף דשמא טעמו חלא (ז) וריחא חמרא, ב"ח ט"ז: (ו) מקדשין על יין לבן. בש"ס מיבעי חמר חוורין מהו, ופשיט מדכתיב אל תרא יין כי יתארם ש"מ דאין קרוי יין אלא אדום, ודעה הראשונה הוא דעת הרמב"ם והטור דהאיבעיא הוא על נסכים אבל לקידוש כשר אפילו לכתחילה, ודעה השניה הוא דעת הרמב"ן דס"ל דהאיבעיא קאי גם על קידוש אבל להבדלה פשיטא דכשר דלא גרע משיכרא: (ז) יין חי בו. על חד תלת מיא דזהו יין המשובת כדאמרינן דכל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא אבל יין חזק שאינו ראוי לשתיה וודאי אין מקדשין עליו עד שיתן לתוכו מים: (ח) טוב למוגו. כדי שיהיה ערב וטוב (ט) לשתיה: (ט) יין

המשקים שפיר, אבל להאומרים דמשקים שבתוך הסעודה אין צריכין ברכה שהם טפלים לפת וא"כ הברכה שבידך מתחילה לא היה (מג) חל עליהם כלל וא"כ כשהוא רוצה לשתות מהם עכשיו קודם הסעודה וודאי צריך לברך עליהו, ואם יברך עליהם אז שפיר עבד להסוברים דמשקים שבתוך הסעודה אין צריכים ברכה, אבל להסוברים דצריכין ברכה וא"כ הברכה שבידך מתחילה חל עליהו כיון שהיה בדעתו לפוטרם וא"כ אסור לחזור ולברך שנית לבטלה, וא"כ ממ"נ אי אפשר לו לצאת הספק דסי' קע"ד ולא יועיל בכוס אחר אלא לצאת חובת הקידוש, וכזה יש לסמוך על הסוברים דמקדשין אריפתא: (מג) שאז צריך לשפוך. היינו קודם שיטעה והם צריכים להמתין עד שיטעה הוא כמ"ש סי' ו':

רעב. (א) על יין מגולה. בפרק המוכר פירות (כ"ב דף צ"ג) איתא הטעם משום הקריבהו נא לפחתך, וכתב המג"א (ב) דאפשר אם עמד שעה מועטת אין קפידא ובפרט במדינות אלו דאין היין מצוי כל כך וגם הפחות והסגנים לא קפדי בהכי אא"כ נמר טעמו וריחו, ע"כ: ולפמ"ש התורת חיים שם דהטעם הוא משום שהוא נגד יין המשומר לצדיקים לעתיד לבא שהוא טמיר וגניו כמו שאמר

ציונים

(מג) ע"י נמחלה"ש בסוף הסיומן ובמהל"ד ס"ק כ"ח שכתבו דיכול להביא סכר וא"ל לנרך לכל הדעות ע"ש טעמם. (ב) ע"י נשטה"ש ס"ק צ' דכתב שהמחירוס הכריחו להקל. (ג) העמיקו הדעת תורה, ובמנחת שבת סי' ע"ו ס"ק י"ח, אלא דקשה לנאמס שישורו לפי טעם זה. (ד) ע"י נשטה"ש ס"ק ג' ובמהל"ד ד"ה שריחו. (ז) הכריחו להקל.

עש"ו

עמ"י

בינ"ו

ספר
כף החיים
על שלהן ערוך אורח חיים

חלק ד

סימונים רמב" - שיח

הלכות ערב שבת, קידוש וסעודה
יום השבת, מוצאי שבת, מלאכות שבת

מדברי רבותינו ראשונים ואחרונים
ומדברי רבותינו המקובלים
להלכה פסוקה

מאת הגאון המפורסם הפוסק הגדול המקובל האלקי
רבינו **יעקב חיים סופר** זצוק"ל

***

הוצאה חדשה ומתוקנת
על ידי ניני הגאון המחבר זצוק"ל
מוגהת בדקדוק מכת"ב יד הגאון המחבר זצוק"ל
ועל פי השוואה ללשונות הפוסקים
בתוספת פיסוק ופתיחת ראשי תיבות

שנת

רבינו יעקב חיים סופר - הכף החיים זצוק"ל

ה' תשע"ד לפ"ג

פע"ק ירושלם תובב"א

באר הגולה
ב טור נטס ה"י
גאון:

מגולה באפילו האידנא דלא קפדינן אנגלווי: סגס וזין מקדשין על היין דרסיס סמנא

כף החיים

ומסריח קצת אין מקדשין עליו. שו"ת שער אפרים סימן ח"י, בית מנוחה אות א'. ומיהו אם עירבו ביין אחר ונתקן שהלך ריח רע שרף לקדש עליו. פתח הדביר אות א':

ה) וכן יין שמסריח קצת אחר החביות אין מקדשין עליו. שו"ת שער אפרים שם, תוספת שבת אות ב', משבצות זהב אות ב'. ואם שגג בדיעבד וקידש על יין שריחו רע יש לומר דיצא ואין צריך לחזור ולקדש כיון דקיימא לן קידוש על היין דרבנן:

ו) ולענין הבדלה אם מבדילין על יין שריחו רע, עיין שם כשער אפרים שמצדד בזה, אבל הערך השלחן אות א' פשיטא ליה דאין מבדילין עליו וכתב ודלא כהשער אפרים יעו"ש. ועיין לקמן אות ח':

ז) שם. ולא על יין מגולה וכו'. ואפשר דאם עמד שעה מועטת מגולה אין קפידא, וגם הפחות והסגנים לא קפדי בדיעבד אלא אם כן נמר ריחו וטעמו. מגן אברהם ס"ק א', אליה רבה אות ג', רבינו זלמן אות א', חיי אדם כלל ו' אות ז', חסד לאלפים אות א'. וכן כתב הרב בית יהודה סימן מ"ג דאינו נפסל אלא אם כן נשתחה כל כך עד שנמר ריחו וטעמו או שעברה עליו לילה אחת מגולה יעו"ש, ומשמע הא עבר עליו לילה אחת אף על פי שלא נמר ריחו וטעמו נפסל לקידוש. וכן כתב בן איש חי פרשת בראשית אות כ"ה. מיהו התוספת שבת אות א' כתב דאפילו אם עמד מגולה שעה מועטת יש להקפיד יעו"ש. ועל כן לכתחלה יש ליזהר מלהניחו מגולה אפילו שעה מועטת, ובדיעבד אין לפסול כי אם בנמר ריחו וטעמו או שעבר עליו לילה אחת: L

ח) וכתב שם הרב בית יהודה דדבר פשוט הוא דאין חילוק בין קידוש להבדלה בענין זה, ולא מיבעיא להרמב"ם דסבירא ליה ריש פרק כ"ט דגם הבדלה מדאורייתא אלא אפילו למאן דאמר דהוי מדברי סופרים מכל מקום כל דתקן רבנן כעין דאורייתא תקן יעו"ש. והביאו הברכי יוסף אות א':

ט) שם. ולא על יין מגולה וכו'. ונראה דאם הכלי של יין מונח בתוך שידה תיבה ומגדל אף על פי

שהכלי מגולה אם הם סגורין אינו נפסל בכך אלא אם כן נמר ריחו וטעמו: L

ד) שם. ולא על יין מגולה וכו'. ואם קידש בדיעבד על יין מגולה עיין ברכי יוסף אות א' שמצדד בזה ונראה דעתו שצריך לחזור ולקדש יעו"ש, וכן העלה הרב מחנה יאודה סימן ר"ל דלא יצא וצריך לחזור ולקדש יעו"ש, והביאו הפתח הדביר אות ג'. ומיהו לע"ד נראה הדבר קשה לומר לו לחזור ולקדש מאחר דקיימא לן קידוש על היין דרבנן, ובפרט בזמן הזה דלא קפדינן אנגלווי ורוב בני אדם שותין אותו, אלא דיש לומר מאחר שנעשה המעשה וכבר קידש דיצא בדיעבד ואין צריך לחזור ולקדש: L

יא) שם. ולא על יין מגולה וכו'. ובכוס דשבע ברכות צריך להזהר ביותר דהשטן מקטרג יותר בעת השמחה כדילפינן מאברהם אבינו ע"ה, וגם אגב טירדייהו שכיחי להניח הצלוהיות מגולות, מלבד איסור והמאוס של היתושים וחובבים, והוא פשוט. רוח חיים:

יב) משקה דעביד טיף טיף דאין בו משום גילוי כמ"ש בטור יורה דעה סימן קט"ז אם נאסר לקדש עליו, דאפשר הפחות והסגנים לא קפדי כי אם כיש חששא, גם האידנא, מה שאין כן זה. משבצות זהב אות א'. וכן הסכים הפתח הדביר אות ד' להתיר יעו"ש:

יג) כתב באר עשק סימן ק"ט דמותר לברך ולקדש ולהבדיל על סתם יינם. אבל הלכות קטנות חלק א' סימן יו"ד כתב דאין זה מברך אלא מנאץ ויקדש על הפת יעו"ש. וכן כתב בשאלת יעב"ץ סימן מ"ה דחלילה לסמוך עליו בזה יעו"ש. וכן בתשובת בית יהודה חלק יורה דעה סימן כ"ב השיג עליו יעו"ש. וכן כתב בשו"ת בשמים ראש החדש סימן ד' דפשוט דאסור לקדש עליו. וכן בספר מאורי אור בחלק עוד למועד דף קס"ח ע"ב השיג על הכאר עשק וכתב דנכון יותר לקדש על הפת וגם הבדלה יוצא בדיעבד בתפלה ועדיף יותר מלטמא כריסו באיסור יעו"ש. וכן כתב בשו"ת מהרי"א אסאד חלק אורח חיים סימן ק"ס בחולה שנתרפא וצו עליו הרופאים שישתה יין ישן ואין שם בנמצא רק יין נסך והיה קודם פסח, וכתב

→

7

7e

וטעמיה חלא (טור): ב יין מגתו עליו קידוש היום: ג ימקדשי הגס ויש לוסרין לקדש עליו חלא יס ונית יוסף נטס חרות חיים ומוסב שמורים ועל יין שחור ועל יין מקום מצוה לברור יין טוב לי

שם שאינו יוצא ידי חובת ארבע לברך עליו והביא שם כמה תשוב כתבנו לעיל סימן קצ"ו

יד) יין שלא הותר אלא בהפסד ו עליו. שו"ת חתם סופר כ שנעשה בו מלאכה כגון שמדרו שרו בו איזה דבר אסור לקדש על סימן ק"ח:

טו) שם הגהה. וטעמיה חלא. ה נמנעים לשתותו וכמ"ש לעיל סימן ר"ד סעיף ד' דז מברכין עליו, ומשום הכי לא כתבו ו אדלעיל. מגן אברהם ס"ק ב', תוכ

טז) סעיף ב'. יין מגתו מקדשין מצוה ביין ישן. מ והיינו כן ארבעים יום. אשל אבו האליה רבה אות ד' כתב דדוקא כ לשתות ממנו הוא מוקדם, מה שאי אין מחויב לקנות משום קידוש יעו יוסף אות ב' וכתב ופשוט דאינו מו לקיים מצוה כן המוכרח

יז) שם. וכוהט אדם אישכול וכו אסור. כנסת הגדולה

יח) ובספר ארחות חיים דף ס"ד ע"א אישכול פירוש מערב שבת ומקדשי אומרים דהוא הדין בשבת בתוך ה על האוכל כאוכל דמי ומקדשין ברכי יוסף אות ג

יט) המילוי הקהל חרם שלא יכ דמי לסחוט אישכול ו צמוקים. כנסת הגדולה בתשובה את ד':

Kahn, Mosheh, ha-Kohen

ספר

מקדש השבת

הלכות קידוש בשבת ויו"ט
כללותיהן פרטיהן ודקדוקיהן

ועליו נלוח

ביאורים ובירורים, הארות והערות וציוני המקורות

בעזרת החונן לאדם דעת

מושה הכהן קאהן

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תש"ע לפ"ק

מגולה זמן מועט אין להקפיד⁽¹⁾, ויש מקילים אף אם היה מגולה זמן מרובה כל זמן שלא פג ריחו ומעמו ממנו⁽²⁾, ויש לסמוך ע"ז במקום

מבואר מדבריו דבזמן מועט אין קפידא אם היתה מגולה דגם הפחות והסגנים לא קפדי בדיעבד אא"כ נמר ריחו ומעמו, ומשמע דדוקא זמן מועט אבל זמן מרובה אפילו עוד לא נמר ריחו ומעמו לא סמכינן על מה דהסגנים לא קפדי, בדיעבד.

ובשו"ת דברי מלכיאל (ש"ס) מבאר דהיינו טעמא דעיקר הש"ש גילוי בימינו הוא משום חשש שיפלו לתוך היין איזה דבר שאינו נקי, ועל כן מסתבר שאם היתה מגולה רק לזמן מועט אין לחוש שיפול שם איזה דבר, ואף דבע"ז (ה"ג) משמע דמאן דקפיד אנקוואתא אין מניחו מגולה אף שעה מועטת, היינו שנוהר לכתחילה שיהא מכוסה תמיד כדי שלא ישכח וישאר מגולה זמן רב, אבל אם היתה מגולה זמן מועט אין חוששין שמה נפל בו איזה דבר.

ושיעור זמן מועט, כתב בשו"ת דברי מלכיאל (ש"ס) דהוא לערך עשרים מינוטין כמבואר במהרי"ט (האח"י ס' כ"ז) ובשו"ת הת"ס (א"ח ס' קפ"ט). וראה עוד בס"ק הבא.

(ז) הנה בשו"ת דברי מלכיאל (ש"ס) כתב דבאמת מדברי המג"א (ש"ס) עצמו משמע בסוף דבריו דמכירא ליה דעיקר הקפידא דגילוי הוא משום דנמר ריחו ומעמו, וא"כ כל זמן שלא נמר ריחו ומעמו אין קפידא.

אמנם הפוסקים העתיקי דברי המג"א בפשטות, דאם עמד שעה מועטת מגולה אין

וכמו שנוהרים נקוי הדעת מלשתות משקין שעומדים בגילוי איוו זמן, ופסול לקידוש משום הקריבתו נא לפתך ע"כ.

עכ"פ מבואר מכל הני טעמי דבזמן הזה האיפור במגולה הוא שאין זה דרך כבוד לקדש על יין שאין מדרך ליתנם להשרים והסגנים מחמת טעמים הנ"ל וראה בס"ק שאח"ז.

ואם נתערב היין המגולה עם יין אחר טוב, מצאתי בפירוש הרד"ע על הרמב"ם (פ"ט מה"ש שבת ה"א) דכתב דלאותם הפוסקים דס"ל דבטעמו מן היין מהני אם הטיל בו יין מועט כדי לתקנו, ה"ה ביין מגולה שמיננו אם הטיל בו יין מועט מכשירו בכך לקידוש וצ"ע.

ויותר מזה כתב בשו"ת שבט הלוי (הו"ס ק"א) דאם יש לו יין מגולה ויין אחר שלא נתגלה יכול לבטל היין מגולה חד בתרי דהיינו ברוב, דהא אפילו בסכנה ממש דעת הרבה פוסקים דאין איפור של מבטל איפור לכתחילה, ואע"ג ד"ל דלענין קידוש חסור דיש משום הקריבתו לפתך, וזה דין איפור ולא סכנה, מ"מ השכל מחייב דהוא איפור קל לענין זה. ועכ"פ בהפסד מרובה בודאי יש לחקל.

76 (ז) כ"כ המג"א (ש"ס ק"א) וז"ל ואפשר דאם עמד שעה מועטת מגולה אין קפידא, ובפרט כמדינות אלו דאין היין מצוי כ"כ, וגם הפחות והסגנים לא קפדי בדיעבד אא"כ נמר ריחו ומעמו עכ"ל.

שאין היין מצוי כ"ב(ח). ואם היה היין מגולה בתוך ארון סגור וכיוצא

קפידא, לפי שגם הפחות והסגנים אין מקפידים כדיעבד אא"כ נמר ריחו ומעמו.

וכ"ה בשו"ע הרב (שם ס"א) ובדרך החיים (ד"ן על איזה יין מקדישין סוף א').

ובחיי אדם (כ"ז ו' סוף ז') כתב בזה"ל וזהר מאוד שלא יהיה היין מגולה וכדיעבד כל זמן שלא הפיג מעמו מותר לקדש עליו, ומ"מ נ"ל דדוקא במקום שהיין ביוקר דלא קפדי כולי האי בגילוי מועט עכ"ל. הרי מבואר להדיא מדבריו כדיעבד כל זמן שלא הפיג מעמו מותר לקדש על אותו יין מגולה, וכדמשמע בסוף דברי המג"א. אלא מדבריו משמע דזה מיקרי זמן מועט אך המציאות דלפעמים יכול להיות הרבה שעות בגילוי עד שנמר ריחו ומעמו. ואולי זה נמי כוונת המג"א והדרך החיים והשו"ע הרב, דכל זמן שלא הפיג מעמו נקרא זמן מועט, ולנבי זה זמן מועט קרוי.

ועיין בקצות השלחן (ס"א ע"ז בדי"ש סק"ב) דכתב דמג"א מבואר בזמן מועט אין חשש במגולה, ולא פירש הזמן של שעה מועטת, ושמעתי מא"ז הגדה"ח ר' משה צבי נאה זצ"ל שיש ללמוד מליל פסח שמוזגין כוס שני ואומרים עליו ההגדה ועומד מגולה כל זמן ההגדה לפעמים נ' או ד' שעות עיי"ש.

ולכאורה יש לדחות הראי' האולי דוקא בקידוש הקפידו אבל בד' כוסות לא הקפידו כ"כ, ואת"ל דכן הקפידו יש לעיין לפי הטעם שהבאנו לעיל דעיקר חשש המגולה הוא שמא יפול לתוכו איזה דבר א"כ כאן החוס מונח

לפניו ואומר עליו ההגדה בזה לא קפדינן כולי האי, משא"כ בלוקח לכוסו מבלי שהיתה מגולה בלא שימת עין וכיוצא, אולי אין זה מכבודו של מצוה וצ"ע.

ובקיצושו"ע (ס"א ע"ז סוף ה') כתב: וכן יין שעמד מגולה "איזה שעות" אין מקדישין עליו משום הקריבהו, משמע דעד כמה שעות ליכא קפידא.

ובשו"ת בית יהודא (ס"א ע"ז) פוסק דאין היין מגולה נפסל אלא א"כ נשתהה כל כך עד שנמר מעמו וריחו, או שעברה עליו לילה אחת מגולה, ומשמע דאם עבר עליו לילה אחת מגולה, אפילו לא נמר ריחו ומעמו נפסל לקידוש, וכ"כ להדיא בב"ן איש חי (בראשית ש"ש אות כ"ה), אמנם בתוספת שבת (שם אות א') כתב דיש להקפיד אפילו אם עמד מגולה שעה מועטת, וראה להלן (סק"ג), ובכ"פ החיים כתב (ע"כ אות ז') דלכתחילה יש לזהר מלהניחו מגולה אפילו שעה מועטת, וכדיעבד אין לפסול כי אם בנמר ריחו ומעמו או שעבר עליו לילה אחת.

→ (ח) הנה במג"א ובאהרונים הנ"ל משמע שאין להקפיד בזמן מועט עד שלא נמר מעמו וריחו, בפרט במדינות אלו שאין היין מצוי כל כך לפי שאין הסגנים מקפידים עד שנמר מעמו וריחו, ובמ"ב (סק"ג) כתב ג"כ מיהו אם עמד שעה מועטת מגולה אין להקפיד האידנא כ"ז שלא נמר ריחו ומעמו, וכתב החו"א דדוקא במקום שהיין ביוקר דלא קפדי כולי האי בגילוי מועט עיי"ש. וכ"כ בדברי מלכו"אל (שם) להדיא על דברי המג"א:

ב, אין להקפיד

ג. עבר וקידש צריך לחזור

אך במקום שאין היין של הסגנים והפחות איזה שעות כל זמן אי"כ גם לענין קידו דלית כאן סברא דה

וראה בדרך החי המג"א, וז"ל: ומיהו מועטת אין להקפיד ע"כ, ולא הוזכר במו

וכבר נתבאר לעי איזה שעות כ"ז שי להקל, ולכן במקום לסמוך להקל.

(ט) כן הביא בכ"ז ונראה דאם ו שידה תיבה ומגדל, הם סגורים אינו נו ריחו ומעמו ע"כ.

וכ"ש כשהוא מונ המאכלים כגון פרוי היין שלא יפוג ריחו שם דברים אחרים

אמנם בתוס' ש מש"כ התורת חיינ מגולה לקידוש, מש לצדיקים לעתיד לנ שאמר הכתוב עין

ב. אין להקפיד בלל כל זמן שלא פג ריחו ומעמו^(ט).

ג. עבר וקידש על יין שריחו רע או על יין מגולה, יצא בדיעבד ואין צריך לחזור ולקדש על יין מוב^(י).

בשעה מועטת יש להקפיד עיי"ש, ולכאורה לפי"ז גם מה שמונח בתוך ארון סגור לא מהני.

ובתורת שבת (שם אות ב) כתב דמש"כ התורת היים אינו אלא רמז בעלמא שהרי אם מונח בצלוחית שהיין נראה דרך הזכוכית כשר, ולהרמז הנ"ל גם זה פסול, הרי דלא הוושטין לזה. L

(י) הנה בברכי יוסף (פ"ב סק"א) מסתפק בזה אי קדש ביין שפסול משום הקריבהו אם יצא בדיעבד או שצריך לחזור ולקדש, ומסיק דאם קידש על יין מגולה צריך לחזור ולקדש, וראייתו מהא דאמרינן במנחות (ס"ד) אמר רבה היו לפניו (כשבת) שתי הטאות א' שמינה וא' כחושה שהט כחושה ואח"כ שמינה פטור, ולא עוד אלא שאומרים לו לכתחילה הבא שמינה ושחוט, וכן פסק הרמב"ם (פ"ב דענינה הפ"ז) והרי התם דמשום דיש ככוושה משום הקריבהו אומרים לו הבא שמינה ושחוט, ועבד כמה אבות מלאכות בשבת, וה"ה בנ"ד אפילו תימא דיצא ידי קידוש ביין מגולה אפ"ה אמרינן ליה שיקדש פעם אהרת על היין הכשר כיון דביין מגולה איכא משום הקריבהו. ואף דלא דמי איסור הקריבהו דקרבתן לקידוש, וגם קידוש על היין דרבנן, מ"מ כל קבל דנא עביד מלאכות בשבת, והכא הוא איסור ברכה שאינה צריכה למיד דהוא דרבנן עיי"ש.

אך במקום שאין היין מצוי כ"כ כיון שאין דרך של הסגנים והפחות להקפיד על גילוי של איזה שעות כל זמן שלא נמר ריחו ומעמו, אי"כ גם לענין קידוש אין צריכים להקפיד דלית כאן סברא דהקריבהו נא לפחתך.

וראה בדרך החיים (שם) שהעתיק דברי המג"א, וז"ל: ומיהו אם היין מגולה שעה מועטת אין להקפיד אא"כ נמר ריחו ומעמו ע"כ, ולא הזכיר במקום שהיין אינו מצוי.

וכבר נתבאר לעיל דאפילו בגילוי זמן של איזה שעות כ"ז שלא נמר מעמו וריחו יש להקל, ולכן במקום שאין היין מצוי כ"כ יש לסמוך להקל. L

7c (ט) כן הביא בכף החיים (שם סק"ט) וז"ל: ונראה דאם הכלי של יין מונח בתוך שידה תיבה ומגדל, אע"פ שהכלי מגולה אם הם סגורים אינו נפסל בכך אלא אי"כ נמר ריחו ומעמו ע"כ.

← וכ"ש כשהוא מונח בתוך ארון המקרר את המאכלים כגון פריוידער וכיוצא ששומר על היין שלא יפוג ריחו ומעמו, ואין חשש שיפלו שם דברים אחרים בודאי דליכא חשש.

אמנם בתוס' שבת (שם סק"א) כתב דלפי מש"כ התורת חיים (כ"ז צו) דמעם פסול יין מגולה לקידוש, משום שהוא נגד יין המשוכר לצדיקים לעתיד לבוא שהוא טמיר וגניז כמו שאמר הכתוב עין לא ראתה, לפי"ז אפילו

אין להקפיד בלל כל זמן שלא פג ריחו ומעמו (ט) עבר וקידש על יין שריחו רע או על יין מגולה, יצא בדיעבד ואין צריך לחזור ולקדש על יין מוב (י) בשעה מועטת יש להקפיד עיי"ש, ולכאורה לפי"ז גם מה שמונח בתוך ארון סגור לא מהני ובתורת שבת (שם אות ב) כתב דמש"כ התורת היים אינו אלא רמז בעלמא שהרי אם מונח בצלוחית שהיין נראה דרך הזכוכית כשר, ולהרמז הנ"ל גם זה פסול, הרי דלא הוושטין לזה. L (י) הנה בברכי יוסף (פ"ב סק"א) מסתפק בזה אי קדש ביין שפסול משום הקריבהו אם יצא בדיעבד או שצריך לחזור ולקדש, ומסיק דאם קידש על יין מגולה צריך לחזור ולקדש, וראייתו מהא דאמרינן במנחות (ס"ד) אמר רבה היו לפניו (כשבת) שתי הטאות א' שמינה וא' כחושה שהט כחושה ואח"כ שמינה פטור, ולא עוד אלא שאומרים לו לכתחילה הבא שמינה ושחוט, וכן פסק הרמב"ם (פ"ב דענינה הפ"ז) והרי התם דמשום דיש ככוושה משום הקריבהו אומרים לו הבא שמינה ושחוט, ועבד כמה אבות מלאכות בשבת, וה"ה בנ"ד אפילו תימא דיצא ידי קידוש ביין מגולה אפ"ה אמרינן ליה שיקדש פעם אהרת על היין הכשר כיון דביין מגולה איכא משום הקריבהו. ואף דלא דמי איסור הקריבהו דקרבתן לקידוש, וגם קידוש על היין דרבנן, מ"מ כל קבל דנא עביד מלאכות בשבת, והכא הוא איסור ברכה שאינה צריכה למיד דהוא דרבנן עיי"ש.